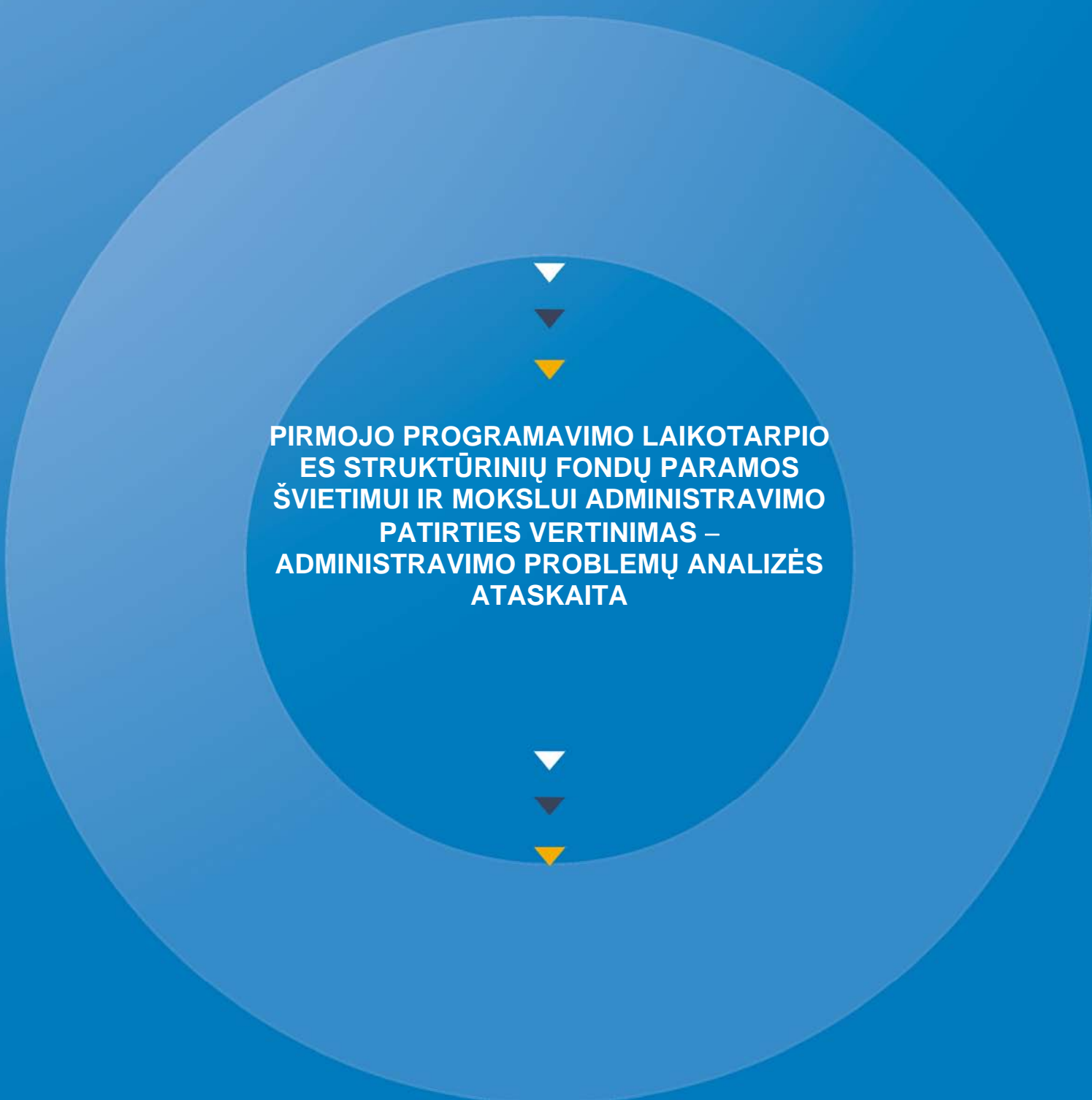

VIEŠOSIOS POLITIKOS IR VADYBOS INSTITUTAS
PUBLIC POLICY AND MANAGEMENT INSTITUTE

**PIRMOJO PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIO
ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PARAMOS
ŠVIETIMUI IR MOKSLUI ADMINISTRAVIMO
PATIRTIES VERTINIMAS –
ADMINISTRAVIMO PROBLEMŲ ANALIZĖS
ATASKAITA**

▶ ▶ 2006 m. kovo 9 d. mokslinių tyrimų ir vertinimo atlikimo sutartis Nr. SUT-174 tarp LR švietimo ir mokslo ministerijos ir Viešosios politikos ir vadybos instituto ◀ ◀

Vilnius, 2007 m. vasario 1 d.

Įvadas	2
1. BPD administravimo institucinė sąranga	5
1.1. Bendri pastebėjimai dėl BPD administravimo sistemos	5
1.2. Paramos sutarčių rengimas ir pasirašymas, paramos sutarčių pakeitimai	8
1.3. Paramos lėšų išmokėjimas projektų vykdytojams	10
1.4. Vadovaujančiajai institucijai ir mokėjimo institucijai teikiamos ataskaitos	13
1.5. Struktūrinių fondų valdymo informacinė sistema (SFMIS)	14
2. Tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomos paramos švietimui ir mokslui administravimo funkcijos	16
2.1. Paramos teikimo sąlygų nustatymas, projektų atranka, Europos socialinio fondo ir Europos regioninės plėtros fondo paramos koordinavimas	16
2.2. ŠMM priskirtų BPD priemonių įgyvendinimas, ŠMM ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomų BPD administravimo funkcijų koordinavimas	20
3. Projektų, finansuojamų pagal ŠMM kuruojamas BPD priemonės, įgyvendinimas	25
3.1. Paraiškų rengimo ir projektų įgyvendinimo dokumentų supaprastinimas bei kokybės užtikrinimas	26
3.2. Projektų administravimo bei projektų dokumentų derinimo procedūrų supaprastinimas ir efektyvumo didinimas	27
3.3. Projektų lankstumo ir efektyvumo siekiant nustatytų tikslų užtikrinimas	31
3.4. Nepakankamas ESF finansuojamų projektų specifikos pripažinimas administruojant BPD	32
3.5. Biudžetinių įstaigų, vykdančių ES struktūrinių fondų finansuojamus projektus, darbuotojų darbo užmokesčio tinkamumas finansuoti paramos lėšomis	34
4. Rekomendacijų suvestinė	37
Priedas. Duomenų rinkimas naudojant anketinę ŠMM bei įgyvendinančiųjų institucijų atstovų apklausą bei apklausos anketos.	40

Atliekant pirmojo programavimo laikotarpio Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties vertinimą, didžiausias dėmesys skiriamas identifikuoti pagrindines problemas, trukdančias efektyviai panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas, bei pateikti pasiūlymus dėl dabartinio programavimo laikotarpio (2004-2006 m.) ES struktūrinės paramos lėšų administravimo sistemos, siekiant ją supaprastinti bei padaryti “draugiškesnę” vartotojui. Kitoje ataskaitoje (2007-2013 m. laikotarpio ES paramos administravimo taisyklių ir procedūrų optimizavimo ataskaitoje) didžiausias dėmesys bus skiriamas detaliems pasiūlymams dėl identifikuotų problemų sprendimo rengiantis įgyvendinti 2007–2013 m. periodo programas pateikti (atsižvelgiant į bendrą kuriamą 2007-2013 m. struktūrinės paramos administravimo tvarką).

Vertinimo metu buvo nagrinėjami visi ES struktūrinių fondų paramos administravimo etapai, tačiau didžiausias dėmesys teikiamas toms funkcijoms, už kurias atsakingos tarpinės ir įgyvendinančiosios institucijos: kvietimų teikti paraiškas organizavimas, paraiškų vertinimas ir atranka, paramos teikimo sutarčių sudarymas, paramos lėšų išmokėjimas (įskaitant išlaidų tinkamumo patikrinimą), projektų įgyvendinimo priežiūra. Vertinimo metu buvo nagrinėjama ne tik ŠMM veikla, bet ir kitų atsakingų institucijų (visų pirma įgyvendinančiųjų institucijų) veikla bei tarpusavio sąveika atliekant struktūrinės paramos administravimo funkcijas.

Atliekant pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties vertinimą bei rengiant administravimo problemų analizės ataskaitą, Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento (toliau – BPD) administravimo sistemos vertinimas buvo išskirtas į tris pagrindines dalis (1 lentelė) – bendros BPD administravimo sistemos vertinimas, tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomos BPD paramos švietimui ir mokslui administravimo funkcijos ir projektų, finansuojamų pagal ŠMM kuruojamas BPD sritis, įgyvendinimas.

1 lentelė

Bendros BPD administravimo sistemos vertinimas: nagrinėjama BPD administravimo institucinė sąranga bei bendros BPD administravimo nuostatos, nustatytos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo Lietuvoje taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649, ir Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklėse (toliau vadinama – BPD administravimo ir finansavimo taisyklės), patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1K-033, bei šių bendrai nustatytų programos įgyvendinimo nuostatų poveikis ŠMM kuruojamų BPD priemonių įgyvendinimo efektyvumui.

Tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomos BPD paramos švietimui ir mokslui administravimo funkcijos: nagrinėjamos ŠMM bei įgyvendinančiųjų institucijų vykdomos BPD administravimo funkcijos, šių institucijų bendradarbiavimas bei taikomų BPD administravimo nuostatų įtaka ŠMM kuruojamų BPD priemonių ir projektų įgyvendinimo efektyvumui.

Projektų, finansuojamų pagal ŠMM kuruojamas BPD sritis, įgyvendinimas: analizuojamos problemos, su kuriomis susiduria projektų vykdytojai, įgyvendinantys projektus pagal ŠMM kuruojamas BPD priemones.

Būtina pažymėti, kad BPD administravimo sistemos išskaidymas į tris aukščiau paminėtus komponentus yra sąlyginis, kadangi visi išskirti komponentai yra tarpusavyje susiję ir tiesiogiai įtakoja vienas kitą, toks išskaidymas naudojamas tik šiam vertinimui atlikti.

Pažymėtina, kad dalies šioje vertinimo ataskaitoje pateikiamų pasiūlymų, ypač susijusių su bendra BPD administravimo sistema, įgyvendinimas yra susijęs su BPD administravimo ir finansavimo taisyklių, tvirtinamų Finansų ministerijos, pakeitimais. BPD administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimas reikalauja derinimo su visomis BPD administruojančiomis institucijomis, kas sąlygoja ilgas taisyklių keitimo procedūras. Tai galėtų tiesiogiai įtakoti ataskaitoje pateiktą pasiūlymų įgyvendinamumą ir įgyvendinimo laiką. Atsižvelgiant į tai, ataskaitoje siekiama pateikti tokius pasiūlymus, kurie reikalautų minimalių bendros Lietuvoje nustatytos BPD administravimo ir finansavimo tvarkos pakeitimų (minimalių BPD administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimų bei nereikalautų Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklių, patvirtintų LRV 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649, pakeitimų). Pažymėtina ir tai, kad dėl įsibėgėjusio BPD įgyvendinimo proceso (ataskaitos rengimo metu buvo sudarytos visos ŠMM kuruojamų BPD priemonių paramos sutartys), galimybės keisti ir tobulinti ŠMM administruojamų 2004-2006 m. BPD priemonių administravimo sistemą yra labai ribotos.

Rengiant vertinimo ataskaitą buvo atlikta gili ES struktūrinių fondų paramą švietimo ir mokslo srityje reglamentuojančių taisyklių ir procedūrų analizė, giluminiai interviu su atsakingomis institucijomis, konkrečių atvejų nagrinėjimas, paramą administruojančių institucijų anketinė apklausa bei taikomi kiti vertinimo metodai. Rengiant ataskaitą taip pat buvo remiamasi ekspertinio vertinimo rezultatais bei BPD 2.4 priemonės projektų vykdytojų anketinės apklausos duomenimis.

2006m. gruodžio 13 d. ŠMM vertinimo priežiūros grupės posėdžio metu buvo aptartas šios vertinimo ataskaitos projektas bei buvo išskirtos svarbiausios problemos, kurios turi būti detalčiau išnagrinėtos, orientuojantis į jų sprendimą 2004-2006 m. programavimo periodo metu:

- Paramos lėšų išmokėjimo tvarkos supaprastinimas (tame tarpe 100% mokėjimo prašymų tikrinimo reikalingumas ir prielaidos taikyti supaprastintą atrankinį patikrinimą) (nagrinėjama vertinimo ataskaitos 1.3 ir 3.2 skyriuje);
- Viešųjų pirkimų kontrolės procedūrų supaprastinimas (nagrinėjama vertinimo ataskaitos 3.2 skyriuje);
- Paramos sutarčių sudarymo ir keitimo procedūrų supaprastinimo galimybės atsižvelgiant į tarpinės institucijos poreikį kontroliuoti esmines projektų įgyvendinimo sąlygas (nagrinėjama vertinimo ataskaitos 1.2 skyriuje);

- Biudžetinių įstaigų, vykdančių ES struktūrinių fondų finansuojamus projektus, darbuotojų ir valstybės tarnautojų darbo užmokesčio tinkamumas finansuoti paramos lėšomis (ES ir Lietuvos teisės aktų suderinamumas) (nagrinėjama vertinimo ataskaitos 3.5 skyriuje);
- Nepakankamas ESF finansuojamų projektų specifikos pripažinimas (nagrinėjama vertinimo ataskaitos 3.4 skyriuje).

Analizuojant aukščiau minimas išskirtas BPD administravimo sistemos problemas bei galimus šių problemų sprendimų būdus, buvo atlikti giluminiai interviu su BPD administruojančių institucijų, visų pirma su Europos socialinio fondo agentūros (toliau – ESFA), atstovais, nagrinėjami konkretūs atvejai, atlikta gili dokumentų analizė bei taikomi kiti vertinimo metodai.

I. BPD administravimo institucinė sąranga

1.1. Bendri pastebėjimai dėl BPD administravimo sistemos

Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklėse, patvirtintose LRV 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649, yra nustatyta trijų pakopų ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema – vadovaujančioji institucija, tarpinės institucijos bei įgyvendinančiosios institucijos (II lygmens tarpinės institucijos). Detalios BPD administravimo nuostatos nustatytos Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklėse (toliau vadinama – BPD administravimo ir finansavimo taisyklės), patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1K-033.

Vadovaujančioji institucija yra atsakinga už BPD administravimą ir įgyvendinimo priežiūrą programos lygmenyje:

- kuria ir prižiūri ES struktūrinių fondų valdymo ir kontrolės sistemą, nustato reikiamas kontrolės procedūras, kartu su kitomis už ES struktūrinių fondų lėšų administravimą atsakingomis institucijomis rengia ir tvirtina teisės aktus, kuriuose nustato detalias ES struktūrinių fondų administravimo funkcijų atlikimo taisykles bei procedūras ir prižiūri, kaip minėtose taisyklėse nurodytos institucijos laikosi jų nuostatų, užtikrina, kad visų tinkamų finansuoti išlaidų apskaita būtų tvarkoma taip, kaip nurodyta 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1260/1999, nustatančiame bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų (toliau vadinama – Pagrindinis reglamentas);
- stebi BPD įgyvendinimo eigą, teikia Europos Komisijai informaciją apie BPD įgyvendinimo eigą, ES struktūrinių fondų valdymo ir kontrolės sistemos veikimą;
- kuria ir prižiūri struktūrinių fondų valdymo informacinę sistemą (toliau vadinama – SFMIS).

Tarpinė institucija yra atsakinga už joms priskirtų BPD priemonių įgyvendinimą bei priežiūrą:

- valstybės biudžete planuoja lėšas BPD priemonėms įgyvendinti;
- atlieka priskirtų BPD priemonių priežiūrą;
- suderinusi su vadovaujančiąja institucija, nustato priskirtų BPD priemonių kvietimų teikti projektų paraiškas sąlygas (nustato projektų atrankos kriterijus, tvirtina projektų paraiškų formas, projektų paraiškų pildymo reikalavimus ir kitus kvietimų teikti projektų paraiškas dokumentus);
- sudaro projektų atrankos komitetus, organizuoja šių komitetų darbą ir vadovauja jiems;
- atsižvelgdama į projektų atrankos komiteto rekomendacijas, priima sprendimus dėl paramos projektui skyrimo;

- tikrina ir tvirtina įgyvendinančiosios institucijos parengtas paraiškas tarpinei institucijai dėl lėšų pervedimo projekto vykdytojui ir remdamasi šiomis paraiškomis rengia mokėjimo paraiškas Valstybės išdui;
- rengia bei vadovaujančiajai ir mokėjimo institucijai teikia Administravimo ir finansavimo taisyklėse nustatytas BPD priemonių įgyvendinimo ataskaitas, rengia ir tvirtina išlaidų deklaracijas, teikia jas mokėjimo institucijai.

Įgyvendinančioji institucija yra atsakinga už priskirtų BPD priemonių administravimą projektų lygmenyje:

- organizuoja kvietimus teikti paraiškas, atlieka paraiškų vertinimą;
- rengia projektų paraiškų vertinimo ataskaitas ir teikia jas atitinkamai tarpinei institucijai;
- tarpinei institucijai priėmus sprendimą dėl paramos projektams skyrimo, apie gautą sprendimą informuoja projektų vykdytojus, rengia ir su jais sudaro paramos sutartis;
- atlieka projektų priežiūrą, tikrina projektus jų įgyvendinimo vietose;
- įtraukia į SFMIS informaciją apie gautas paraiškas, paraiškų vertinimo rezultatus bei projektų įgyvendinimo eigą;
- tikrina ir tvirtina projektų vykdytojų mokėjimo prašymuose nurodytų išlaidų tinkamumą finansuoti, atitiktį paramos sutarties sąlygoms, rengia ir teikia paraiškas tarpinei institucijai dėl lėšų pervedimo projekto vykdytojui.

Vadovaujantis 2001 m. kovo 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 438/2001, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999 įgyvendinimo taisykles dėl struktūrinių fondų paramos valdymo ir kontrolės sistemų, tuo atveju, jei vadovaujančioji institucija dalį savo funkcijų perduoda tarpinėms institucijoms, šios funkcijos yra atliekamos vadovaujančiosios institucijos atsakomybe ir turi būti nustatyta tarpinių institucijų atskaitomybė institucijai, atsakingai už jų atliekamas užduotis ir naudojamas priemones.

Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklėse, patvirtintose LRV 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649, bei BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse nėra aiškiai apibrėžta kaip tarpinėms ir įgyvendinančiosioms institucijoms yra deleguojama dalis vadovaujančiosios institucijos funkcijų:

- ar vadovaujančioji institucija perduoda savo funkcijas tarpinei institucijai, kuri yra atsakinga už jai priskirtų BPD priemonių įgyvendinimą ir dalį funkcijų deleguoja įgyvendinančiajai institucijai (ir tuo pačiu prisiima pilną atsakomybę už įgyvendinančiajai institucijai perduotas BPD administravimo funkcijas bei turi užtikrinti tinkamą įgyvendinančiajai institucijai perduotų funkcijų kontrolę);
- ar vadovaujančioji institucija dalį savo funkcijų deleguoja tarpinėms institucijoms ir dalį funkcijų tiesiogiai deleguoja įgyvendinančiosioms institucijoms bei yra tiesiogiai atsakinga už šioms institucijoms perduotų vadovaujančiosios institucijos funkcijų kontrolę.

Toks neapibrėžtumas matyti ir BPD administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose – nors už projektų priežiūrą ir

kontrolę bei projektų vykdytojų mokėjimo prašymuose nurodytų išlaidų tinkamumo finansuoti patikrinimą ir patvirtinimą yra atsakingos įgyvendinančiosios institucijos, o išlaidų deklaracijas (bei kitas ataskaitas) vadovaujančiajai ir mokėjimo institucijai rengia ir tvirtina tarpinė institucija, tačiau BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse nėra detalizuojamos tarpinės institucijos funkcijos, susijusios su įgyvendinančiajai institucijai deleguotų BPD valdymo ir kontrolės funkcijų kontrolė (nors tarpinė institucija išlaidų deklaracijas bei kitas ataskaitas vadovaujančiajai institucijai ir mokėjimo institucijai rengia ir tvirtina įgyvendinančiosios institucijos pateiktos informacijos pagrindu). Ministerijų (tarpinių institucijų) įtraukimas į visą programos bei programos finansuojamų projektų ciklą, joms nepavedant konkrečių įgyvendinančiosios institucijos kontrolės funkcijų, sąlygoja sudėtingą daugiapakopę struktūrinės paramos administravimo sistemą bei papildomas administracinio darbo sąnaudas, tačiau neduoda pridėtinės naudos užtikrinant, kad finansuojamos ir Europos Komisijai deklaruojamos tik tinkamos finansuoti išlaidos. Pažymėtina ir tai, kad BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse nepakankamai dėmesio skiriama bei nedetalizuojamos tarpinės institucijos funkcijos, susijusios su BPD priemonių įgyvendinimu ir priežiūra: BPD priemonių įgyvendinimas ir įgyvendinimo priežiūra siekiant BPD nustatytų priemonių tikslų (strateginė BPD priemonių įgyvendinimo priežiūra, BPD finansuojamų projektų indėlio siekiant atitinkamos srities nacionalinės politikos tikslų priežiūra), strateginis BPD priemonių lėšų planavimas, atsižvelgiant į Bendrajame reglamente nustatytą automatinio įsipareigojimų panaikinimo (N+2 taisyklė) principą.

Daugiapakopė ir sudėtinga struktūrinių fondų administravimo sistema sąlygoja tai, jog dalis BPD administravimo funkcijų (atliekamų tarpinės ir įgyvendinančiosios institucijos) yra dubliuojamos, atliekamos perteklinės funkcijos, sąlygojančios didelį paramą administruojančių institucijų darbo krūvį bei tiesiogiai įtakojančios lėtą ir sudėtingą BPD lėšų įsisavinimą. Tokios funkcijos – trišalių paramos sutarčių sudarymas, paramos lėšų išmokėjimas projektų vykdytojams, vadovaujančiajai ir mokėjimo institucijai teikiamos ataskaitos – detaliau nagrinėjamos ataskaitos 1.2-1.4 dalyse.

Rekomendacija:

Rengiant 2007-2013 m. struktūrinės paramos administravimo sistemą, aiškiai apibrėžti vadovaujančiosios institucijos funkcijas bei nustatyti, kokios vadovaujančiosios institucijos funkcijos yra perduodamos ministerijoms (tarpinėms institucijoms) ir kokios – įgyvendinančiosioms institucijoms, bei kaip užtikrinama vadovaujančiosios institucijos deleguotų funkcijų kontrolė:

Vadovaujančioji institucija - atsakinga už veiksmų programų valdymo ir kontrolės sistemos, turinčios užtikrinti atitikimą reglamentuose nustatytiems struktūrinių fondų bendrai finansuojamų veiksmų programų valdymo ir kontrolės sistemai keliamiems reikalavimams, nustatymą. Rengiant veiksmų programų administravimo taisyklės turi būti siekiama jas nustatyti paprastesnes, paremtas aiškiais principais, administravimo taisyklės būtų detalizuojamos tarpinių ir įgyvendinančių institucijų, atsižvelgdamos į veiksmų programų priemonių specifiką.

Tarpinės institucijos (ministerijos) - atsakingos už veiksmų programų paramos lėšų nukreipimą (prioritetų nustatymą, projektų atranką, arba projektų atrankos funkcijos perdavimą įgyvendinančiai institucijai (nustačius detalias instrukcijas ir aiškius projektų vertinimo ir atrankos kriterijus) smulkių projektų atveju, strateginę struktūrinių fondų bendrai finansuojamų veiksmų programų įgyvendinimo priežiūrą bei lėšų planavimą (veiksmų programų įgyvendinimas siekiant veiksmų programose bei nacionalinėse strategijose nustatytų tikslų, lėšų paskirstymas siekiant užtikrinti atitiktį n+2 (3) taisyklės reikalavimams ir t.t.).

Įgyvendinančioji institucija – administruoja projektus, atsižvelgdama į tarpinės institucijos nustatytus reikalavimus atitinkamų veiksmų programų ir projektų turiniui, bei vadovaujančiosios institucijos nustatytus reikalavimus projektų priežiūrai ir kontrolei.

Siekiant supaprastinti struktūrinių fondų administravimo sistemą, sumažinti valdymo ir sprendimų priėmimo pakopų skaičių bei programos įgyvendinimo vėlavimą, susijusį su sudėtingomis administravimo procedūromis, būtų tikslinga nustatyti, kad vadovaujančioji institucija savo funkcijas, susijusias su projektų priežiūra ir kontrole, tiesiogiai deleguotų įgyvendinančiosioms institucijoms.

1.2. Paramos sutarčių rengimas ir pasirašymas, paramos sutarčių pakeitimai

BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse yra nustatyta, kad, priėmus sprendimą skirti paramą, tarp tarpinės institucijos, įgyvendinančiosios institucijos bei projekto vykdytojo yra sudaroma trišalė paramos sutartis. Paramos sutartys yra rengiamos pagal pavyzdinę paramos sutarties formą, nustatytą BPD administravimo ir finansavimo taisyklių 7 priede, paramos sutartyje bei jos prieduose nustatomos projekto įgyvendinimo sąlygos – tinkamos finansuoti išlaidos, detalus projekto įgyvendinimo tvarkaraštis, reikalavimai dėl projekto įgyvendinimo ataskaitų bei mokėjimo prašymų pateikimo ir t.t.

Atsižvelgiant į didelį projektų (ypatingai ESF) kompleksškumą, ilgai užtrunkančias projekto įgyvendinimo dokumentų derinimo bei tvirtinimo procedūras, įgyvendinant daugelį projektų kyla poreikis keisti patvirtintą projektą (dažniausiai keičiami įvairūs projekto įgyvendinimo techniniai aspektai).

Norint atlikti nežymius projekto pakeitimus, neturinčius esminio poveikio projekto apimčiai, tikslams ir uždaviniams, projekto vykdytojui pakanka raštu informuoti įgyvendinančiąją instituciją apie projekto pakeitimus. Įgyvendinančioji institucija per 15 darbo dienų nuo tokio projekto vykdytojo rašto privalo raštu pritarti arba motyvuotai nepritarti projekto vykdytojo siūlomam projekto pakeitimui ir apie tai informuoti projekto vykdytoją. Pakeitimas įsigalioja nuo pritarimo rašte nurodytos dienos, paramos sutartis nekeičiama (ŠMM koordinuojamų BPD ESF priemonių paramos sutarties 11.2 punktas).

BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse nustatyta, kad paramos sutartis turi būti keičiama, jeigu:

- pasikeitė projekto vykdytojo rekvizitai;
- būtina pakeisti projekto įgyvendinimo laikotarpį;

- kurios nors projekto biudžeto išlaidų kategorijos suma nukrypusi nuo paramos sutartyje planuotos sumos daugiau kaip 10 procentų;
- planuoti projekto kiekybiniai rezultatai gali sumažėti daugiau kaip 10 procentų;
- yra nenumatytų aplinkybių, turinčių įtakos projekto įgyvendinimo nukrypimui nuo paramos sutarties sąlygų.

Tokios pačios nuostatos dėl paramos sutarties keitimo yra pateikiamos ir paramos sutartyse (ŠMM koordinuojamų BPD ESF priemonių paramos sutarties 11.3 punktas), kuriose nustatyta, kad paramos sutartis yra keičiama pasirašant papildomą susitarimą.

Norint atlikti tokį paramos sutarties pakeitimą yra būtinas visų trijų sutarties šalių pritarimas. Atsižvelgiant į tai, įgyvendinančioji institucija, išnagrinėjusi projekto vykdytojo siūlymą, rengia, teikia tarpinei institucijai ir suderina su ja pasiūlymą dėl galimo paramos sutarties pakeitimo. Tokia trišalės paramos sutarties pakeitimų derinimo bei paramos sutarties keitimo tvarka sąlygoja didelį įgyvendinančiosios institucijos (taip pat ir tarpinės institucijos) administracinio darbo krūvį bei pailgina paramos sutarties keitimo laiką.

Dėl paramos sutarties pakeitimų, kurie nėra esminiai, tarpinė institucija savo pritarimą aiškiai apibrėžtiems sutarties pakeitimams galėtų išreikšti su įgyvendinančiąja institucija pasirašytame susitarime. Atvejai, dėl kurių paramos sutartis galėtų būti keičiama tokia tvarka (pateikiamas indikatyvus sąrašas), pateikiami žemiau:

- pasikeitė projekto vykdytojo ir partnerio rekvizitai;
- būtina pakeisti projekto įgyvendinimo laikotarpį, išskyrus tuos atvejus, kuomet projekto įgyvendinimo laikotarpį prašoma pratęsti daugiau nei 3 mėn. ir/arba projekto įgyvendinimo terminą prašoma pratęsti ilgiau nei gairėse pareiškėjams nustatytas galutinis projekto įgyvendinimo terminas;
- kurios nors projekto išlaidų kategorijos suma nukrypusi nuo paramos sutartyje nustatytos sumos daugiau nei 10 procentų, tačiau mažiau nei 25 procentų (išlaidų kategorijos sumos padidėjimo atveju);
- kurios nors projekto išlaidų kategorijos suma yra sumažėjusi lyginant su paramos sutartyje nustatyta suma;
- norima pakeisti paramos sutartyje nustatytas mokėjimo prašymo pateikimo datas (plačiau žr. vertinimo ataskaitos 3.2 skyrių).

Tarpinės institucijos ir įgyvendinančiosios institucijos pasirašytas susitarimas būtų neatsiejama paramos sutarties pakeitimo dalis ir būtų pridedamas prie tarp įgyvendinančiosios institucijos ir projekto vykdytojo pasirašomo papildomo susitarimo. Tokiu būdu pakeista sutartis įsigaliojūt papildomą susitarimą pasirašius įgyvendinančiajai institucijai ir projekto vykdytojui.

Tais atvejais, kai įgyvendinančiosios institucijos nuomone reikėtų siūlyti projekto vykdytojo prašymą pakeisti paramos sutartį atmesti arba patenkinti jį su tam tikromis sąlygomis, pasiūlymai dėl galimo paramos sutarties keitimo būtų nagrinėjami ir derinami su tarpine institucija paramos sutarties 11.5 - 11.13 punktuose (tipinė paramos sutartis pagal ŠMM koordinuojamas BPD priemones) nustatyta tvarka.

Rekomendacija:

Supaprastinti paramos sutarčių keitimo tvarką: dėl paramos sutarties pakeitimų, kurie nėra esminiai, tarpinė institucija savo pritarimą aiškiai apibrėžtiems sutarties pakeitimams galėtų išreikšti su įgyvendinančiąja institucija pasirašytame susitarime. Tarpinės institucijos ir įgyvendinančiosios institucijos pasirašytas susitarimas būtų neatsiejama paramos sutarties pakeitimo dalis ir būtų pridedamas prie tarp įgyvendinančiosios institucijos ir projekto vykdytojo pasirašomo papildomo susitarimo. Tokiu būdu pakeista sutartis įsigaliojtu papildomą susitarimą pasirašius įgyvendinančiajai institucijai ir projekto vykdytojui.

1.3. Paramos lėšų išmokėjimas projektų vykdytojams

Paramos lėšų išmokėjimo projekto vykdytojui procedūra yra nustatyta BPD administravimo ir finansavimo taisyklių V skyriuje.

Remiantis BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse nustatyta tvarka, įgyvendinančioji institucija patikrina ir patvirtina projekto vykdytojo pateiktą mokėjimo prašymą bei rengia paraišką tarpinei institucijai dėl lėšų pervedimo projekto vykdytojui (toliau vadinama – paraiška tarpinei institucijai).

Tarpinė institucija, gavusi įgyvendinančiosios institucijos pateiktą tinkamai parengtą paraišką tarpinei institucijai, turi ją patikrinti ir per 5 darbo dienas parengti bei pateikti mokėjimo paraišką valstybės išdui.

Paraiška tarpinei institucijai yra tikrinama 2 tarpinės institucijos padalinių – tarpinės institucijos administracijos padalinio, atsakingo už ES struktūrinių fondų administravimą, bei tarpinės institucijos administracijos padalinio, atsakingo už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje.

Tarpinės institucijos administracijos padalinio, atsakingo už ES struktūrinių fondų administravimą, darbuotojas, atsakingas už paraiškų tarpinei institucijai tikrinimą, gavęs paraišką tarpinei institucijai, ją patikrina – tikrinimo metu nustato, ar: parašai atitinka įgaliotų asmenų parašų pavyzdžius, teisingai užpildyti visi paraiškos tarpinei institucijai rekvizitai, mokėjimas atliekamas neviršijant patvirtintos projekto sąmatos, neviršytos metinės BPD priemonės ir valstybės biudžeto specialiųjų programų asignavimų sumos, nesustabdytas paramos skyrimas projekto vykdytojui, ar nėra nustatyta pažeidimų, ar nenutraukta sutartis su projekto vykdytoju. Paraiškos tarpinei institucijai tikrinimo ir tvirtinimo lapą pasirašo tikrinimą atlikęs darbuotojas ir tarpinės institucijos padalinio, atsakingo už ES struktūrinių fondų administravimą, vadovas ir paraiška tarpinei institucijai kartu su jos tikrinimo ir tvirtinimo lapu perduodama tarpinės institucijos administracijos padaliniui, atsakingam už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje.

Tarpinės institucijos administracijos padalinys, atsakingas už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, gavęs išspausdintą paraišką tarpinei institucijai bei jos tikrinimo ir tvirtinimo lapą, patikrina, ar neviršyti atitinkami valstybės biudžeto specialiųjų programų asignavimai, ar parašai ant paraiškos tarpinei institucijai bei tikrinimo ir tvirtinimo lapo atitinka ją pasirašyti įgaliotų asmenų parašų pavyzdžius ir, vadovaudamasis Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš

valstybės išdo sąskaitos taisyklių nuostatomis, pagal paraišką tarpinei institucijai ir jos tikrinimo bei tvirtinimo lapą parengia mokėjimo paraišką valstybės išdui.

Išanalizavus BPD paramos lėšų išmokėjimo procedūrą, matyti, kad atliekant paramos lėšų išmokėjimą projekto vykdytoji dubliuojamos funkcijos ne tik tarp įgyvendinančiosios institucijos ir tarpinės institucijos (tarpinė institucija tikrina ar mokėjimas atliekamas neviršijant patvirtintos projekto sąmatos, ar nesustabdytas paramos skyrimas projekto vykdytoji, ar nėra nustatyta pažeidimų, ar nenutraukta sutartis su projekto vykdytoji, kas jau yra patikrinta įgyvendinančiosios institucijos), bet ir tarpinės institucijos viduje tarp atskirų administracijos padalinių (abu tarpinės institucijos padaliniai tikrina ar neviršytos metinės BPD priemonės ir valstybės biudžeto specialiųjų programų asignavimų sumos, ar parašai ant paraiškos tarpinei institucijai atitinka ją pasirašyti įgaliotų asmenų parašų pavyzdžius, taip pat tarpinės institucijos administracijos padalinys, atsakingas už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, papildomai tikrina ar parašai ant paraiškos tarpinei institucijai tikrinimo ir tvirtinimo lapo atitinka ją pasirašyti įgaliotų asmenų parašų pavyzdžius, kas tiesiogiai seka iš paraiškos tarpinei institucijai tikrinimo ir tvirtinimo funkcijų padalinimo tarp skirtingų tarpinės institucijos padalinių). Dalis tarpinės institucijos atliekamų patikrinimų būna jau patikrinti SFMIS (ar mokėjimas atliekamas neviršijant projekto sąmatos). Taigi, galima konstatuoti, kad ŠMM atliekami paraiškos tarpinei institucijai patikrinimai, nors ir įtraukia kelis skirtingus ŠMM administracinius padalinius bei sąlygoja didelį darbo krūvį, nesuteikia arba beveik nesuteikia jokios pridėtinės naudos – neteikia papildomo užtikrinimo dėl Europos Komisijai deklaruojamų išlaidų teisėtumo, teisingumo ir tinkamumo.

2 lentelė

Pasiūlymas dėl BPD administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimo

161. Tarpinės institucijos ~~administracijos padalinio, atsakingo už ES struktūrinių fondų administravimą (toliau vadinama atsakingas padalinys),~~ darbuotojas, atsakingas už paraiškų tarpinei institucijai tikrinimą, gavęs paraišką tarpinei institucijai, užregistruoja ją SFMIS arba tarpinės institucijos nustatytos formos registravimo žurnale (jei vadovaujančioji institucija SFMIS dar nepatvirtino) ir ją tikrina. **Paraišką tarpinei institucijai gali tikrinti tarpinės institucijos administracijos padalinio, atsakingo už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, darbuotojas.**

162. Tikrinimo metu paraišką tarpinei institucijai tikrinantis tarpinės institucijos darbuotojas pildo paraiškos tarpinei institucijai tikrinimo ir tvirtinimo lapą, kuriame nurodoma, ar:

162.1. parašai atitinka įgaliotų asmenų parašų pavyzdžius;

162.2. teisingai užpildyti visi paraiškos tarpinei institucijai rekvizitai;

~~162.3. mokėjimas atliekamas neviršijant patvirtintos projekto sąmatos;~~

162.4. neviršytos metinės BPD priemonės ir valstybės biudžeto specialiųjų programų asignavimų sumos;

~~162.5. nesustabdytas paramos skyrimas projekto vykdytoji, ar nėra nustatyta pažeidimų, ar nenutraukta sutartis su projekto vykdytoji.~~

163. Paraiškos tarpinei institucijai tikrinimo ir tvirtinimo lapą pasirašo tikrinimą atlikęs darbuotojas ir ~~tarpinės institucijos atsakingo~~ **šio darbuotojo** padalinio vadovas.

164. Netinkamai parengtą paraišką tarpinei institucijai tarpinė institucija grąžina įgyvendinančiajai institucijai, nurodydama grąžinimo priežastis. Tokiu atveju įgyvendinančioji institucija, atsizvelgdama į tarpinės institucijos pastabas, parengia ir pateikia naują paraišką tarpinei institucijai. Pakartotinai pateiktą paraišką tarpinei institucijai tarpinė institucija užregistruoja SFMIS arba registravimo žurnale (jei vadovaujančioji institucija SFMIS dar nepatvirtino), suteikdama jai chronologinį eilės numerį.

165. Tarpinės institucijos atsakingo padalinio paraiškas tikrinti įgaliotam darbuotojui nustačius, kad paraišką tarpinei institucijai galima apmokėti, ir atsakinge ~~šio darbuotojo~~ padalinio vadovui ją patvirtinus, ~~paraišką tarpinei institucijai kartu su jos tikrinimo ir tvirtinimo lapu perduodama tarpinės institucijos administracijos padaliniai, atsakingam už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, o atsakingo padalinio darbuotojas, atsakingas už duomenų iš SFMIS eksportavimą į VBAM sistemą, darbo dienos pabaigoje duomenis apie mokėtinas sumas iš SFMIS eksportuojami į VBAM sistemą ir iš SFMIS išspausdinama eksporto ataskaitą.~~

166. Tarpinės institucijos administracijos padalinys, atsakingas už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, ~~gavęs išspausdintą paraišką tarpinei institucijai bei jos tikrinimo ir tvirtinimo lapą, patikrina, ar neviršyti atitinkami valstybės biudžeto specialiųjų programų asignavimai, ar parašai ant paraiškos tarpinei institucijai bei tikrinimo ir tvirtinimo lapo atitinka ją pasirašyti įgaliotų asmenų parašų pavyzdžius ir, vadovaudamasis Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. 195 (Žin., 2000, Nr. 65-1976; 2004, Nr. 17-513), nuostatomis, pagal paraišką tarpinei institucijai ir jos tikrinimo bei tvirtinimo lapą parengia mokėjimo paraišką valstybės išdui. Projekto kodas turi būti perkeltas į mokėjimo paraiškos valstybės išdui stulpelį „mokėjimo dokumentas“ vadovaujantis Taisyklių 2 priedu. Atsakingas administracijos padalinio, atsakingo už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, darbuotojas importuoja duomenis apie mokėtinas sumas į VBAM sistemą. Jeigu SFMIS naudojimas nėra patvirtintas, duomenis apie mokėtinas sumas tarpinės institucijos administracijos padalinys, atsakingas už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje, remdamasis paraiškomis tarpinei institucijai, įtraukia į VBAM sistemą rankiniu būdu. Mokėjimo paraišką valstybės išdui pasirašo tarpinės institucijos už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje atsakingo administracijos padalinio vadovas ir tarpinės institucijos vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Tarpinės institucijos už mokėjimo paraiškų valstybės išdui teikimą VBAM sistemoje atsakingas administracijos padalinys teikia atsakingam padaliniai VBAM sistemos importo rezultatų ataskaitą.~~

Rekomendacija:

Inicijuoti (pateikti pasiūlymą Finansų ministerijai) BPD paramos lėšų išmokėjimo projekto vykdytojams tvarkos supaprastinimą – supaprastinti paraiškos tarpinei institucijai tikrinimo ir tvirtinimo tvarką (atliekami patikrinimai turi nedubliuoti įgyvendinančiosios institucijos atliktų patikrinimų, tarpinei institucijai turėtų būti palikta galimybė koncentruoti paraiškos tarpinei institucijai patikrinimą ir patvirtinimą viename tarpinės institucijos administracijos padalinyje).. Pasiūlymas dėl šiai Pasiūlymas dėl šiai rekomendacijai įgyvendinti būtino BPD administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimo pateikiamas 2 lentelėje. Pažymėtina, kad dėl BPD administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimo derinimo ne tik tarp atskirų tarpinių institucijų, bet ir kiekvienos tarpinės institucijos viduje, šios rekomendacijos įgyvendinimas galėtų labai užtrukti, kas įtakotų rekomendacijos įgyvendinamą administruojant BPD.

Rengiant 2007-2013 m. struktūrinės paramos administravimo sistemą, nustatyti paprastesnę ir efektyvesnę nei šiuo metu taikoma paramos lėšų išmokėjimo projektų vykdytojams procedūrą.

1.4. Vadovaujančiąjai institucijai ir mokėjimo institucijai teikiamos ataskaitos

BPD administravimo ir finansavimo taisyklių VII skyriuje yra nustatyta, kokios BPD įgyvendinimo ataskaitos įgyvendinančiosios institucijos yra teikiamos tarpinei institucijai ir kokios ataskaitos tarpinės institucijos yra teikiamos vadovaujančiąjai ir/arba mokėjimo institucijai. Analizuojant šias ataskaitas, matyti, kad įgyvendinančiosios institucijos tarpinei institucijai teikia finansinius duomenis apie atitinkamų BPD priemonių bei pagal jas finansuojamų projektų įgyvendinimo eigą, kuri patikrina šiuos duomenis ir juos (tuos pačius arba labai panašius duomenis) teikia mokėjimo institucijai. Taigi, visi ataskaitose pateikiami duomenys yra rengiami, tikrinami ir/arba tvirtinami 3 institucijų – įgyvendinančiosios institucijos, tarpinės institucijos ir mokėjimo institucijos.

Pažymėtina ir tai, kad BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse beveik nėra nustatyta ataskaitų (išskyrus BPD administravimo ir finansavimo taisyklių 250.6 ir 252.1 punktuose nustatytas BPD priemonių metines įgyvendinimo ataskaitas), kuriose būtų nagrinėjama kokybinė BPD įgyvendinimo pažanga siekiant BPD nustatytų tikslų.

Siekiant optimizuoti BPD administravimo funkcijas, būtų tikslinga peržiūrėti ir supaprastinti BPD priemonių įgyvendinimo ataskaitų teikimo vadovaujančiąjai ir mokėjimo institucijoms tvarką – BPD priemonių bei projektų finansinius įgyvendinimo duomenis įgyvendinančiosios institucijos galėtų tiesiogiai teikti vadovaujančiąjai bei mokėjimo institucijoms (pasiūlymus dėl tokių ataskaitų žr. šios ataskaitos 3 lentelėje), tuo tarpu tarpinė institucija vadovaujančiąjai institucijai teiktų tas ataskaitas, kurios būtų susijusios su BPD priemonių lėšų panaudojimo strateginiu planavimu ir kokybiniu BPD priemonių įgyvendinimo vertinimu – BPD priemonių metines įgyvendinimo ataskaitas (BPD administravimo ir finansavimo taisyklių 22 priedas). Taip pat, atsižvelgiant į Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklių, patvirtintų LRV 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649, 9.3 ir 9.14 punktus, tarpinė institucija ir toliau liktų atsakinga už per ateinančius tris mėnesius planuojamų patirti išlaidų iš ES finansinės paramos ir bendrojo finansavimo specialiųjų programų lėšų, skirtų atitinkamo ES struktūrinio fondo projektams įgyvendinti, ataskaitų (BPD administravimo ir finansavimo taisyklių 17 priedas) bei BPD priemonių išlaidų, patirtų ir pripažintų deklaruotinomis Europos Komisijai, deklaracijų (BPD administravimo ir finansavimo taisyklių 24 priedas, pastabas dėl išlaidų deklaravimo taip pat žr. šios ataskaitos 1.1 dalyje) teikimą mokėjimo institucijai.

Rekomendacija:

Inicijuoti (pateikti pasiūlymą Finansų ministerijai) BPD įgyvendinimo finansinių ataskaitų teikimo mokėjimo institucijai supaprastinimą – nustatyti, kokias ataskaitas mokėjimo institucijai teikia tarpinė institucija ir kokias – įgyvendinančioji institucija. Pasiūlymai dėl ataskaitų, kurias įgyvendinančioji institucija galėtų tiesiogiai teikti mokėjimo institucijai (su kopija tarpinei institucijai), pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė

Ataskaitos pavadinimas	Nuoroda į BPD administravimo ir finansavimo taisykles	Pastabos
BPD priemonių projektų mėnesio finansinė ataskaita	15 ir 20 priedai	
BPD priemonių projektų būklės ataskaitinio mėnesio paskutinę dieną ataskaita	16 ir 21 priedai	Atsižvelgiant į tai, kad BPD priemonių projektų būklės ataskaitinio mėnesio paskutinę dieną ataskaita įgyvendinančiosios institucijos būtų tiesiogiai teikiama mokėjimo institucijai, panaikinti tarpinės institucijos mokėjimo institucijai teikiamas BPD priemonių projektų finansinės būklės ataskaitas (BPD administravimo ir finansavimo taisyklių 23 priedas)

1.5. Struktūrinių fondų valdymo informacinė sistema (SFMS)

Kuriant SFMS, buvo siekiama sukurti BPD bei BPD finansuojamų projektų valdymo ir kontrolės priemonę, apimančią visus projekto administravimo etapus (paraiškų vertinimą, projektų priežiūrą ir kontrolę, mokėjimo prašymų tikrinimą, duomenų analizę, kt.).

Kaip parodė SFMS naudojimo patirtis¹, praktikoje susiduriama su ženkliais SFMS trūkumais – į SFMS vedama labai daug pirminės informacijos (kas sąlygoja didelį BPD administruojančių institucijų, ypač įgyvendinančiųjų institucijų, darbo krūvį), kurios praktinis panaudojimas bei analizės galimybės yra labai ribotos, taip pat susiduriama su techniniais SFMS funkcionavimo trūkumais (lėtas SFMS darbas, nepakankamai realizuotos galimybės spausdinti informaciją matomą ekrane, kt.).

Pagrindinė šiuo metu naudojama SFMS funkcija yra duomenų archyvavimas, projektų bei BPD priemonių administravimui naudojamas tik mokėjimo prašymų modulis. Visi kiti moduliai (paraiškos duomenų peržiūra, paraiškos būsena, projekto priežiūra, veiklų grafikas, viešųjų pirkimų grafikas, tarpinės rodiklių reikšmės, tarpinė projekto įgyvendinimo ataskaita, patikrų rezultatai, patikros vietoje atlikimo lapas, patikros vietoje ataskaita, ataskaitos ir SFMS įvestų duomenų analizė BPD priemonių lygmenyje ir kita) nėra pilnai SFMS realizuoti ir nėra naudojami projektų administravimui arba atitinkamų BPD priemonių priežiūrai. Duomenų saugojimo, paieškos,

¹ ŠMM ir įgyvendinančiųjų institucijų apklausos duomenys, žr. 1 vertinimo ataskaitos priedą.

dokumentų spausdinimo funkcijų naudojimas (arba jų nenaudojimas) neturi esminės įtakos palengvinant projektų ir BPD priemonių administravimo procesą. Kita vertus, vieninga duomenų kaupimo, saugojimo bei apdorojimo bazė yra būtina siekiant užtikrinti patikimą informacijos saugojimą bei pakankamą audito seką.

Būtina pažymėti ir tai, kad SFMIS (ne)efektyvumui didelę įtaką turi ir, atsižvelgiant į įgyjamą patirtį, ganėtinai dažnai keičiamos paramos administravimo procedūros bei įgyvendinančiose institucijose taikoma praktika, tuo tarpu sistema nėra tokia lanksti, jos perprogramavimas užtrunka.

Siekiant sumažinti darbo su SFMIS apimtį bei padidinti SFMIS naudojimo teikiamą santykinę (atsižvelgiant į darbo sąnaudas) naudą, pritaikant SFMIS 2007-2013 m. laikotarpiui būtų tikslinga orientotis tik į esminės visoms veikslių programoms bei jų prioritetams būdingos informacijos fiksavimą, sumažinant proceso imlumą darbui, taip pat sudaryti galimybę į SFMIS importuoti duomenis iš pirminių informacijos šaltinių (paraiškų, mokėjimo prašymų, arba sudaryti pareiškėjams bei projektų vykdytojams galimybę šiuos duomenis tiesiogiai įvesti į SFMIS) arba įgyvendinančiųjų institucijų naudojamų informacinių sistemų, kas palengvintų paramą administruojančių institucijų darbą bei sumažintų į SFMIS įtraukiamų klaidingų duomenų tikimybę. Taip pat, rengiant SFMIS 2007-2013 m. veikslių programų administravimui, būtina realizuoti į SFMIS įvestų duomenų analizės galimybes bei SFMIS pritaikomumą veikslių programų įgyvendinimo priežiūros funkcijoms vykdyti (veikslių programų priežiūrai programos bei atskirų prioritetų ir investavimo krypčių lygmenyje).

Rekomendacija:

Finansų ministerijai rengiant SFMIS 2007-2013 m. veikslių programų administravimui, pateikti pasiūlymus SFMIS realizuoti tik tas funkcijas kurios yra praktiškai naudojamos paramai administruoti ir palengvina paramą administruojančių institucijų darbą, o ne sąlygoja papildomą administracinio darbo krūvį. SFMIS fiksuoti esminę, visoms veikslių programoms, jų prioritetams bei veikslių programų finansuojamiems projektams būdingą informaciją, kuri yra būtina pakankamai audito sekai užtikrinti; sudaryti galimybę į SFMIS importuoti duomenis iš pareiškėjų bei paramos gavėjų įgyvendinančiosioms institucijoms teikiamų pirminių informacijos šaltinių (paraiškų, mokėjimo prašymų, kt.) ir/arba įgyvendinančiųjų institucijų naudojamų informacinių sistemų. Užtikrinti į SFMIS įvestų duomenų analizės galimybes bei praktinio SFMIS naudojimo galimybes vykdant atitinkamų veikslių programų įgyvendinimo priežiūros funkcijas.

II. Tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomos BPD paramos švietimui ir mokslui administravimo funkcijos

Šioje vertinimo ataskaitos dalyje nagrinėjama konkrečių ŠMM priskirtų BPD priemonių (BPD 1.5 priemonė "Darbo rinkos, švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra (papildanti ESF remiamas priemonės)" (ŠMM dalis), BPD 2.4 priemonė "Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas" bei BPD 2.5 priemonė "Žmogiškųjų išteklių kokybės gerinimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje") administravimo patirtis, BPD priemonių lėšų planavimas bei paramos teikimo sąlygų nustatymas, BPD priemonių įgyvendinimo koordinavimas tarp ŠMM ir įgyvendinančiųjų institucijų bei ŠMM viduje.

2.1. Paramos teikimo sąlygų nustatymas, projektų atranka, Europos socialinio fondo ir Europos regioninės plėtros fondo paramos koordinavimas

Vienas pagrindinių tarpinės institucijos uždavinių, užtikrinant jai priskirtų BPD priemonių įgyvendinimo efektyvumą (efektyvų BPD bei kituose strateginiuose dokumentuose nustatytų tikslų siekimą), yra užtikrinti, kad paramos lėšos yra nukreipiamos projektams, kurie geriausiai atitinka tiek BPD (BPD priemonėse), tiek ir kituose susijusiuose strateginiuose dokumentuose nustatytus tikslus. Tą galima užtikrinti tik parengus kokybiškus investicinius planus (tiesioginio paramos skyrimo atveju) arba aiškiai apibrėžus prioritetus bei projektų vertinimo ir atrankos kriterijus (konkursinės procedūros atveju). Aiškių prioritetų bei objektyvių vertinimo ir atrankos kriterijų nustatymas yra ypatingai svarbus esant labai formaliai BPD administravimo ir finansavimo taisyklėse nustatyta paraiškų vertinimo ir atrankos tvarkai – tarpinė institucija gali įtakoti geriausių projektų atranką tik projektų atrankos komitete, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad konkursinės procedūros atveju būtina užtikrinti vienodą pareiškėjų traktavimą (jų pateiktų paraiškų atranką pagal gairėse pareiškėjams nustatytus kriterijus), galimybės keisti projektų prioritetiškumą projektų atrankos komitete yra labai ribotos.

Pagal 2004-2005 metais paskelbtus kvietimus teikti paraiškas nebuvo nustatyta konkrečių prioritetų bei aiškių paraiškų vertinimo ir atrankos kriterijų² - vertinimo kriterijai yra labai bendri, susiję su bendrais BPD priemonių tikslais ir pačio projekto (neatsižvelgiant į specifinę paramos sritį) parengimo kokybę. Esant tokiai situacijai, paramos politiką dažnai formuoja pareiškėjai (ir/arba konsultantai) rengdami paraiškas bei įgyvendinančiosios institucijos (kurios turėtų būti atsakingos už

² ŠMM ir įgyvendinančiųjų institucijų apklausos duomenys, žr. 1 vertinimo ataskaitos priedą.

techninius paramos administravimo aspektus) atlikdamos pateiktų paraiškų vertinimą, o ŠMM (institucijos, atsakingos už švietimo ir mokslo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje) indėlis formuojant kokybiškų, svarbių bei aktualių projektų paklausą bei užtikrinant geriausių projektų atranką yra ribotas.

Pavyzdžiui, 2005 metais pagal BPD 1.5 priemonę "Darbo rinkos, švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra (papildanti ESF remiamas priemonės)" (ŠMM dalis) buvo paskelbti du atskiri kvietimai teikti paraiškas – kvietimas teikti paraiškas Nr.BPD2004-ERPF-1.5.0-11 (Švietimas ir profesinis mokymas) bei kvietimas teikti paraiškas Nr.BPD2004-ERPF-1.5.0-12 (mokslo ir studijų sistema). Nors parama buvo teikiama skirtingoms švietimo ir mokslo sistemos institucijoms, tačiau paraiškos buvo vertinamos pagal tuos pačius, labai bendrus vertinimo kriterijus (žr. 4 lentelę), kurių nei vienas nėra tiesiogiai susijęs su švietimo ir mokslo sistema bei šios sistemos strateginiais tikslais.

4 lentelė

Projekto naudos ir kokybės vertinimo kriterijai. Kvietimai teikti paraiškas Nr.BPD2004-ERPF-1.5.0-11 (Švietimas ir profesinis mokymas) ir Nr.BPD2004-ERPF-1.5.0-12 (mokslo ir studijų sistema)

Vertinimo kriterijai	Maks. balų skaičius
1. PROJEKTO REZULTATŲ POREIKIO IR NAUDOS PAGRĮSTUMAS	45
1.1. Kiek pagrįstas ir koks projekto poreikis (problema, kurią projektas siekia spręsti)?	11
1.2. Kiek pagrįsti ir reikšmingi projekto rezultatai tikslinių grupių poreikiams?	3
1.3. Kiek veiksminga ir inovatyvi pasirinkta techninio sprendimo alternatyva?	4
1.4. Kiek reikšminga ir tinkamai įvertinta projekto socialinė-ekonominė nauda?	9
1.5. Kiek reikšmingas ir pagrįstas projekto poveikis?	4
1.6. Kiek projekto teikiama nauda atitinka planuojamiems rezultatams pasiekti reikalingas sąnaudas?	9
1.7. Kiek užtikrintas projekto tęstinumas?	5
2. PROJEKTO ATITIKTIS BENDRIESIEMS IR SPECIFINIAMS ATRANKOS KRITERIJAMS	30
2.1. Kiek projektas didina teikiamų paslaugų prieinamumą?	3
2.2. Kiek projektas gerina teikiamų paslaugų kokybę?	4
2.3. Kiek projektas skatina teikiamų paslaugų plėtrą?	2
2.4. Kiek projektas prisideda prie regioninių skirtumų mažinimo?	2
2.5. Kiek projektas skatina konkretaus regiono socialinę ir ekonominę plėtrą?	2
2.6. Kokia projekto rezultatų regioninė aprėptis?	2
2.7. Kiek projektas papildo ESF finansuojamas veiklas?	8
2.8. Kiek projektas yra kompleksiškas?	4
2.9. Kiek svarūs pareiškėjo ir (arba) partnerio (-ių) įnašas?	3
3. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO METODOLOGIJA	25
3.1. Kiek svarūs pareiškėjo ir partnerių administraciniai gebėjimai bei finansiniai ir materialiniai ištekliai?	3
3.2. Kiek aiškūs pareiškėjo ir partnerio (-ių) vaidmenys projekte?	3
3.3. Kiek tinkamos veiklos projekto tikslui pasiekti?	4
3.4. Kiek aiškūs ir pasiekiami projekto rezultatai?	4
3.5. Kiek nuoseklus, aiškus ir realistinis yra projekto įgyvendinimo planas?	3
3.6. Kiek užtikrintas greitas lėšų panaudojimas?	2
3.7. Kiek aiški ir apgalvota projekto įgyvendinimo atskaitomybė ir priežiūra?	4
3.8. Kiek pagrįstai įvertinta projekto rizika? Ar numatytos rizikos valdymo priemonės?	2
IŠ VISO	100

Pagal ESF bendrai finansuojamas BPD priemonės skelbiami labai "platūs" kvietimai teikti paraiškas, pvz. pagal kvietimą teikti paraiškas Nr. BPD2004-ESF-2.4.0-03 parama buvo teikiama net 8 BPD 2.4 priemonės remiamoms veiklų sritims (kokybės užtikrinimo sistemos švietimo institucijose plėtra, mechanizmų, mažinančių "iškritimą" iš nuosekliojo mokymosi sistemos kūrimas, mokymo(si) medžiagos sukūrimas ir išleidimas, profesinio orientavimo ir konsultavimo sistemos plėtra, kt.), priemonės veiklos sritys galėjo būti nukreiptos skirtingų tikslinių grupių poreikiams tenkinti (mokytojams, dėstytojams, suaugusiems asmenims, kurie pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas mokosi, lavinasi, tobulina savo kvalifikaciją, ŠMM ekspertinių institucijų ekspertams, metodininkams bei vertintojams, kt.), paraiškas galėjo teikti skirtingos institucijos (viešojo administravimo institucijos, valstybės ir savivaldybių įstaigos, švietimo, profesinio mokymo mokyklos, mokslo ir studijų institucijos, profesinio mokymo ir studijų kokybės vertinimo centrai, prekybos, pramonės ir amatų rūmai, kt.), tačiau visi projektai buvo vertinami pagal tuos pačius, labai bendrus vertinimo kriterijus, kurių tik labai nedidelė dalis yra tiesiogiai susijusi su paramos teikimo sritimi (pvz. projektų indėlis į švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų raidą įvertintas tik 4 iš 100 galimų balų), gairėse pareiškėjams nėra nustatyta konkrečių paramos teikimo prioritetų (nėra išskiriamos prioritetingos veiklos sritys ir pan.).

Nenustačius aiškių paramos teikimo prioritetų ir sąlygų, pareiškėjų teikiami ir vėliau atrenkami projektai dažnai yra orientuoti labiau pareiškėjų poreikiams tenkinti (brangių mokymų programų ir mokymo medžiagos rengimas ir pan., kurios praktinis panaudojimas dažnai yra atidedamas ateičiai), o ne tiesioginei mokymo veiklai vykdyti³.

Siekiant efektyviau nukreipti paramos lėšas labiausiai švietimo ir mokslo sistemai reikalingiems projektams, kurie geriausiai prisidėtų BPD ar kitose paramos programose bei nacionalinėse švietimo ir mokslo strategijose nustatytiems tikslams siekti, yra būtina parengti aiškią paramos teikimo strategiją, atsižvelgiant į paramos sritį rengti specializuotas, "siauresnes", konkretesnes gaires pareiškėjams, kuriose būtų aiškiai įvardintos prioritetingos paramos sritys bei šioms sritims finansuoti skiriamos lėšos, nustatyti aiškūs vertinimo ir atrankos kriterijai (konkursinės procedūros atveju).

Viena iš priežasčių, sąlygojančių aiškių paramos teikimo prioritetų bei projektų atrankos kriterijų nebuvimą, yra nepakankamas ŠMM padalinių, atsakingų už atskirų švietimo ir mokslo politikos sričių formavimą bei įgyvendinimą, (toliau vadinama – ŠMM "turinio" padaliniai) dalyvavimas planuojant BPD priemonių, priskirtų ŠMM kompetencijai, lėšas, nustatant aiškius paramos teikimo prioritetus bei projektų atrankos kriterijus⁴. ŠMM "turinio" padalinių aktyvus dalyvavimas nustatant paramos teikimo prioritetus bei rengiant gaires pareiškėjams yra esminė sąlyga siekiant užtikrinti efektyvų paramos lėšų panaudojimą bei paramos lėšų nukreipimą svarbiausiems švietimo ir mokslo sistemos projektams. ŠMM ES paramos koordinavimo skyriaus pagrindinės funkcijos turėtų būti koordinuoti ŠMM darbą, susijusį su struktūrinės paramos panaudojimu, konsultuoti ŠMM

³ VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas. BPD 2004–2006 m. 2.4 priemonės įtakos vertinimo ataskaita.

⁴ ŠMM anketinės apklausos duomenys.

“turinio” padalinius apie ES struktūrinių fondų teikiamas galimybes ir paramos panaudojimui keliamus reikalavimus bei atlikti technines BPD priemonių administravimo funkcijas (priemonių lygmenyje). Pažymėtina ir tai, kad Kvietimų teikti paraiškas pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 1.5,2.4 ir 2.5 priemones dokumentacijos rengimo ir skelbimo procedūrų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. ISAK-1298, nėra numatytas ŠMM ES paramos koordinavimo skyriaus bendradarbiavimas su ŠMM “turinio” padaliniais rengiant kvietimų teikti paraiškas dokumentaciją.

ŠMM “turinio” padalinių atstovai paprastai dalyvauja ŠMM organizuojamų projektų atrankos komitetų (toliau vadinama – PAK) darbe, kurių užduotis yra teikti rekomendaciją dėl geriausių projektų atrankos. Praktikoje PAK teikiama pridėtinė nauda atrenkant geriausius projektus yra ribota, kadangi PAK nariai nedalyvauja nustatant paramos teikimo sąlygas, prioritetus bei projektų vertinimo ir atrankos kriterijus (t.y. formuojant kokybiškų ir aktualių projektų pasiūlą), PAK rekomendacijos yra teikiamos atsižvelgiant į įgyvendinančiosios institucijos atlikto vertinimo (atliekamo pagal labai bendrus vertinimo kriterijus) rezultatus, PAK nariai neturi arba turi tik labai ribotą informaciją apie ankščiau patvirtintų panašių projektų įgyvendinimo patirtį. Siekiant išvengti šių PAK darbo trūkumų, būtų tikslinga PAK (arba projektų valdymo komitetą) sudaryti rengiant kvietimų teikti paraiškas dokumentaciją (PAK dalyvautų nustatant prioritetus bei projektų vertinimo ir atrankos kriterijus), taip pat PAK būtų tikslinga dalyvauti projektų įgyvendinimo priežiūroje (projektų priežiūra strateginiame lygmenyje – patvirtintų projektų efektyvumo siekiant nustatytų strateginių tikslų vertinimas, geros praktikos pavyzdžių bei trūkumų nustatymas, sukaupta patirtis būtų panaudojama nustatant naujų kvietimų teikti paraiškas sąlygas bei atrenkant naujus projektus).

Įgyvendinant BPD, kvietimai teikti paraiškas, projektų atranka bei vėliau projektų įgyvendinimas yra išskaidytas pagal atskiras BPD priemones (arba dar smulkiau – pagal BPD priemonės veiklos sritis), tačiau dalis projektų yra platesni nei BPD priemonėse nustatytos remiamos veiklos sritys ir, norint užtikrinti tokių projektų įgyvendinimo efektyvumą, yra būtinas nuoseklus tokių projektų (projektų dalių finansuojamų pagal kelias BPD priemones) koordinavimas.

Pavyzdys – BPD 1.5 priemonės sąsaja su BPD 2 prioriteto priemonėmis: BPD 1.5 priemonė papildo visas BPD 2 prioriteto priemones, finansuodama reikalingos įrangos įsigijimą, infrastruktūros kūrimą ir atnaujinimą. Praktikoje toks atskirų BPD priemonių susiejimas ir koordinavimas yra labai ribotas ir nebuvo tinkamai įgyvendintas – projektų, teikiamų pagal skirtingas BPD priemones vertinimas ir atranka nebuvo tinkamai susieti (paraiškas, pateiktas pagal BPD 2 prioriteto priemones ir BPD 1.5 priemonę, vertino skirtingos įgyvendinančiosios institucijos, paramos skyrimas ar neskyrimas pagal vieną BPD priemonę neturėjo tiesioginės įtakos paramos skyrimui ar neskyrimui pagal kitą BPD priemonę), BPD 1.5 priemonės lėšų poreikis ženkliai viršijo BPD 1.5 priemonės finansavimo galimybes, dėl ko didelei projektų vykdytojų daliai, įgyvendinančių projektus pagal BPD 2 prioriteto priemones ir teikusių paraiškas BPD 1.5 priemonės paramai

gauti, parama pagal 1.5 priemonę nebuvo skirta (kas, kaip nurodo BPD 2 prioriteto projektų vykdytojai, turės neigiamos įtakos projekto įgyvendinimo kokybei ir tikslų įgyvendinimo apimčiai⁵).

Skirtingų ES struktūrinių fondų finansuojamų priemonių koordinavimas bus ypatingai svarbus 2007-2013 m. periodu, kuomet paramos lėšos bus planuojamos ne tik skirtinguose prioritetuose, bet ir skirtingose veiksmų programose. Siekiant tinkamai koordinuoti tokių projektų atranką ir įgyvendinimą, kompleksinių projektų atranką būtina atsieti nuo atskirų veiksmų programų prioritetų priemonių veiklos sričių: organizuoti atskirus konkursus kompleksiniams projektams, kurių įgyvendinimas būtų finansuojamas skirtingų veiksmų programų ir/arba skirtingų veiksmų programų prioritetų lėšomis, atrinkti; parengti kompleksines nacionalines programas, kurių įgyvendinimui būtų pritrauktos skirtingų veiksmų programų ir/arba skirtingų veiksmų programų prioritetų lėšos (taip pat žr. vertinimo ataskaitos 3.1 dalį).

Rekomendacijos:

Siekiant 2007-2013 m. veiksmų programų paramos lėšas nukreipti aktualiausiems ir svarbiausiems švietimo ir mokslo sistemos projektams, parengti aiškią paramos teikimo strategiją, rengti specializuotus, "siauresnius" kvietimus teikti paraiškas, paramos lėšas paskirstyti prioritetinėms švietimo ir mokslo sritims, nustatyti aiškius vertinimo ir atrankos kriterijus (konkursinės procedūros atveju).

Užtikrinti aktyvų ŠMM padalinių, atsakingų už atskirų švietimo ir mokslo politikos sričių formavimą bei įgyvendinimą, dalyvavimą planuojant 2007-2013 m. veiksmų programų lėšas ir nustatant aiškius paramos teikimo prioritetus bei projektų vertinimo ir atrankos kriterijus.

PAK (arba projektų valdymo komitetus) sudaryti kvietimo teikti paraiškas sąlygų nustatymo metu, komitetui dalyvauti vykdant projektų įgyvendinimo priežiūrą.

Siekiant tinkamai koordinuoti kompleksinių projektų, kurių atskiros dalys patenka į skirtingų veiksmų programų ar veiksmų programų prioritetų remiamas veiklos sritis, atranką ir įgyvendinimą, tokių projektų atranką atsieti nuo atskirų veiksmų programų prioritetų veiklos sričių: organizuoti atskirus konkursus kompleksiniams projektams atrinkti, parengti kompleksines nacionalines programas, kurių įgyvendinimui būtų pritrauktos skirtingų veiksmų programų ir/arba skirtingų veiksmų programų prioritetų lėšos.

2.2. ŠMM priskirtų BPD priemonių įgyvendinimas, ŠMM ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomų BPD administravimo funkcijų koordinavimas

Nuo BPD įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d. Europos Komisijai buvo deklaruota 13 proc. visų ŠMM priskirtų BPD priemonių lėšų (19 proc. BPD 1.5 priemonės lėšų, 8 proc. BPD 2.4 priemonės lėšų ir 7 proc. BPD 2.5 priemonės lėšų). Sąlyginai žemus BPD lėšų

⁵ VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas. BPD 2004–2006 m. 2.4 priemonės įtakos vertinimo ataskaita.

įsisavinimo rodiklius sąlygojo užtrukęs kvietimų teikti paraiškas skelbimo, paraiškų vertinimo ir atrankos procesas (2005 m. buvo pasirašytos paramos sutartys tik dėl maždaug pusės visų BPD lėšų) bei sudėtingos mokėjimo prašymų tikrinimo ir tvirtinimo procedūros (ypatingai ESF priemonių atveju, atsižvelgiant į labai didelį išlaidas įrodančių ir pagrindžiančių dokumentų kiekį).

Sąlyginai ilgą paraiškų vertinimo ir atrankos procesą (būtina pažymėti ir tai, kad pagal dalies kitų tarpinių institucijų koordinuojamas BPD priemonės paraiškų vertinimas ir atranka užtruko net iki 15 mėn.) iš dalis galėjo sąlygoti tai, kad tiek 2004 m., tiek 2005 m. kvietimai teikti paraiškas buvo skelbiami vienu metu pagal kelias įgyvendinančiųjų institucijų administruojamas BPD priemonės (informacija apie kvietimus teikti paraiškas pagal BPD 2 prioriteto priemonės pateikiama 5 lentelėje, informacija apie paraiškų vertinimą ir atranką pateikiama 6 lentelėje), kas sąlygojo didelius vienu metu gaunamus paraiškų kiekius ir neigiamai įtakojo paraiškų vertinimo trukmę - pvz. 2004 m. rugsėjo mėn. ESFA paraiškos galėjo būti teikiamos net pagal 7 kvietimus teikti paraiškas, tuo tarpu 2004 m. lapkričio – 2005 m. liepos mėn. paraiškos nebuvo priimanamos (žr. 1 pav.).

5 lentelė

2004-2006 m. ESFA paskelbti kvietimai teikti paraiškas

BPD priemonės Nr.	Kvietimo teikti paraiškas Nr.	Paraiškų priėmimo termino pradžia	Paraiškų priėmimo termino pabaiga
2.4.	BPD2004-ESF-2.4.0-01	2004 07 15	2004 09 24
2.5	BPD2004-ESF-2.5.0-01	2004 07 15	2004 09 22
2.1	BPD2004-ESF-2.1.0-01	2004 08 01	2004 09 17
2.2	BPD2004-ESF-2.2.0-01	2004 08 02	2004 09 27
2.3	BPD2004-ESF-2.3.0-01	2004 08 02	2004 09 20
2.4	BPD2004-ESF-2.4.0-02	2004 09 22	2004 10 20
2.5	BPD2004-ESF-2.5.0-02	2004 09 22	2004 10 20
2.2	BPD2004-ESF-2.2.0-02	2005 05 31	2005 08 22
2.3	BPD2004-ESF-2.3.0-02	2005 05 31	2005 08 29
2.4	BPD2004-ESF-2.4.0-03	2005 07 15	2005 09 19
2.5	BPD2004-ESF-2.5.0-03	2005 07 15	2005 09 22
2.1	BPD2004-ESF-2.1.0-02	2005 09 30	2005 11 28
2.3	BPD2004-ESF-2.3.0-03	2005 09 30	2005 12 13
2.1	BPD2004-ESF-2.1.0-03	2006 04 19	2006 05 22
2.3.	BPD2004-ESF-2.3.0-04	2006 05 16	2006 07 24

6 lentelė

Projektų vertinimas ir atranka pagal 2004 ir 2005 m. skelbtus kvietimus teikti paraiškas (BPD 2-ojo prioriteto priemonės)

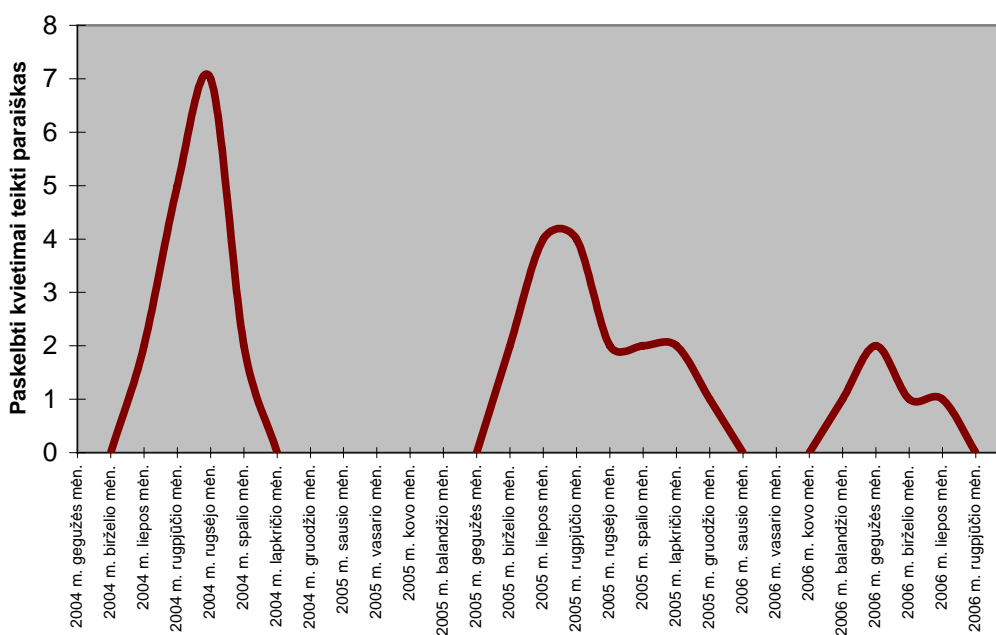
BPD priemonės Nr.	Kvietimo teikti paraiškas Nr.	Paraiškų priėmimo termino pabaiga	Sprendimo dėl projektų atrankos data	Paraiškų vertinimo ir atrankos trukmė (mėn.)
2.4.	BPD2004-ESF-2.4.0-01	2004 09 24	2005 02 22	5
2.5	BPD2004-ESF-2.5.0-01	2004 09 22	2005 02 10	4
2.1	BPD2004-ESF-2.1.0-01	2004 09 17	2005 01 26	4
2.2	BPD2004-ESF-2.2.0-01	2004 09 27	2005 02 23	5
2.3	BPD2004-ESF-2.3.0-01	2004 09 20	2005 02 22	5
2.4	BPD2004-ESF-2.4.0-02	2004 10 20	2005 02 03	3
2.5	BPD2004-ESF-2.5.0-02	2004 10 20	2005 02 03	3
2.2	BPD2004-ESF-2.2.0-02	2005 08 22	2006 02 02	5
2.3	BPD2004-ESF-2.3.0-02	2005 08 29	2006 02 06	5
2.4	BPD2004-ESF-2.4.0-03	2005 09 19	2006 04 03	6
2.5	BPD2004-ESF-2.5.0-03	2005 09 22	2006 04 25	7
2.1	BPD2004-ESF-2.1.0-02	2005 11 28	2006 03 17	3
2.3	BPD2004-ESF-2.3.0-03	2005 12 13	2006 03 31	4

Netolygiai paskirstytas paraiškų priėmimas sąlygojo ir kitų projektų įgyvendinimo etapų cikliškumą – sprendimai skirti paramą buvo priimti vienu metu pagal daugelį BPD 2 prioriteto priemonių (pvz. sprendimai skirti paramą pagal visus septynis BPD 2 prioriteto 2004 m. skelbtus kvietimus teikti paraiškas buvo priimti 2005 m. sausio-vasario mėn.), kas sąlygojo ilgesnį paramos sutarčių rengimą ir pasirašymą, mokėjimų prašymų pateikimą vienu metu ir t.t. Toks BPD priemonių ir projektų įgyvendinimo etapų cikliškumas sąlygojo labai didelį ESFA darbuotojams tenkančio darbo krūvio svyravimą bei mažino darbo efektyvumą (ypatingai atsižvelgiant į ESFA organizacinę struktūrą).

Pažymėtina ir tai, kad 2004 m. ir 2005 m. kvietimai teikti paraiškas pagal BPD 2.4 ir 2.5 priemones (išskyrus 2004 m. kvietimus teikti paraiškas valstybinės svarbos projektams) buvo paskelbti vasarą, kas buvo ypač nepalanku švietimo ir mokslo sektoriaus institucijoms (atostogų metas). Šis faktorius galėjo neigiamai įtakoti pareiškėjų aktyvumą bei paraiškų kokybę (dėl galimai nepakankamo žmogiškųjų išteklių paraiškoms rengti skyrimo bei dėl sunkesnio paraiškos rengimo koordinavimo tarp projekto partnerių).

1 pav.

ESFA kvietimų teikti paraiškas skelbimas (pagal 2 prioriteto BPD priemones)

Siekiant išvengti įgyvendinančiųjų institucijų bei jų padalinių darbo krūvio cikliškumo ir suteikti galimybę įgyvendinančiosioms institucijoms geriau planuoti reikalingų išteklių poreikį bei efektyviau organizuoti savo darbą, rekomenduotina tarpinėms institucijoms kartu su įgyvendinančiosiomis institucijomis sudaryti metinius kvietimų teikti paraiškas planus (ypatingai tuo atveju, jei įgyvendinančiosios institucijos dirba su keliomis tarpinėmis institucijomis). Tokių metinių kvietimų teikti paraiškas planų viešas skelbimas padėtų pareiškėjams

geriau planuoti projektų bei projektų paraiškų rengimą ir sąlygotų aukštesnę teikiamų projektų kokybę.

Kvietimų teikti paraiškas bei skiriamų paramos lėšų planavimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti efektyvų ir subalansuotą paramos lėšų įsisavinimą (ypatingai atsižvelgiant į 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 93 straipsnyje nustatyto automatinio įsipareigojimų panaikinimo principą). Atsižvelgiant į tai, tarpinėms institucijoms (bendradarbiaujant su įgyvendinančiosiomis institucijomis) rekomenduojama sudaryti 2007-2013 m. veiksmų programų lėšų įsisavinimo strategiją – daugiamečius kvietimų teikti paraiškas, sutarčių sudarymo bei paramos lėšų išmokėjimo planus.

Pateiktų paraiškų vertinimą ir atranką bei patvirtintų projektų įgyvendinimą taip pat apsunkina atskirų tarpinių institucijų nustatyti skirtingi reikalavimai, reglamentuojantys techninius paraiškų teikimo, vertinimo bei projektų įgyvendinimo aspektus (skirtingų BPD priemonių, kurias administruoja ta pati įgyvendinančioji institucija, atveju). Siekiant išspręsti šią problemą, būtų tikslinga rengiant kvietimų teikti paraiškas dokumentus bei nustatant paramos teikimo sąlygas atskirti tarpinės institucijos ir įgyvendinančiosios institucijos atsakomybės sritis:

- Tarpinei institucijai priskirti atsakomybę už nuostatų, susijusių su paramos teikimo strateginiais tikslais, nustatymą: paramos prioritetai bei tikslai, tikslus finansuotinių veiklų apibrėžimas, aiškūs projektų vertinimo ir atrankos kriterijai.
- Įgyvendinančiajai institucijai priskirti atsakomybę už techninių paraiškų teikimo ir vertinimo bei projektų įgyvendinimo aspektų nustatymą: paraiškos forma, reikalavimai projekto įgyvendinimo grafikui bei projekto biudžetui, projekto įgyvendinimo ataskaitos, kiti aspektai, susiję su techniniais paraiškų teikimo bei projektų įgyvendinimo aspektais.

Rekomendacijos

Siekiant subalansuoti įgyvendinančiosioms institucijoms tenkantį darbo krūvį bei sudaryti sąlygas geriau planuoti savo darbą, rengti metinius kvietimų teikti paraiškas planus.

Siekiant užtikrinti efektyvų ir subalansuotą paramos lėšų įsisavinimą, tarpinėms institucijoms kartu su įgyvendinančiosiomis institucijomis sudaryti 2007-2013 m. veiksmų programų lėšų įsisavinimo strategiją – daugiamečius kvietimų teikti paraiškas, sutarčių sudarymo bei projektų įgyvendinimo ir paramos lėšų išmokėjimo planus.

Siekiant užtikrinti pareiškėjams bei projektų vykdytojams taikomų reikalavimų nuoseklumą rengiant kvietimų teikti paraiškas dokumentus bei nustatant paramos teikimo sąlygas:

- Tarpinei institucijai priskirti atsakomybę už nuostatų, susijusių su paramos teikimo strateginiais tikslais, nustatymą: paramos prioritetai bei tikslai, tikslus finansuotinių veiklų apibrėžimas, aiškūs projektų vertinimo ir atrankos kriterijai.
- Įgyvendinančiajai institucijai priskirti atsakomybę už techninių paraiškų teikimo ir vertinimo bei projektų įgyvendinimo aspektų

nustatymą: paraiškos forma, reikalavimai projekto įgyvendinimo grafikui bei projekto biudžetui, projekto įgyvendinimo ataskaitos, kiti aspektai, susiję su techniniais teikiamų paraiškų bei projektų įgyvendinimo aspektais.

